

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Participatory management model for managing special education centers in the Northeast.

ณัฐธิดา พิมพ์สาร

Natthida Pimsan

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University Khonkaen.

*Corresponding Author E-Mail: np.pimsan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) สร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหาร 3) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหาร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความเที่ยงของเนื้อหา (Validity), ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีระดับคุณภาพมากที่สุด

คำสำคัญ: 1. รูปแบบ; 2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม; 3. ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ABSTRACT

This research article aims to: 1) Study the current and desired states of participatory management, 2) develop and validate the appropriateness of a participatory management model, and 3) evaluate the appropriateness, feasibility, and benefits of the participatory management model. This research employed a mixed-methods approach. The statistical tools used for data analysis included content validity, mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D).

The research found that:

1. The current state, desired state, and needs for participatory management in the administration of special education centers in the Northeastern region indicated that the current state of participatory management in these centers is at a high level overall. The desired state of participatory management in the special education centers in the Northeastern region is at the highest level overall. The priority of needs for participatory management in these centers, ranked from highest to lowest, includes participation in decision-making, participation in benefit-sharing, participation in operations, and participation in evaluation.

2. The participatory management model for the administration of special education centers in the Northeastern region, based on the evaluation of appropriateness and benefits, was found to be of the highest quality overall.

Keywords: 1. Model; 2. Participatory management; 3. Special education center

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้วกว่า 6 ปี การศึกษาของไทยโดยรวมอาจกล่าวได้ว่ายังเป็นปัญหาอยู่ โดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา คุณภาพผู้เรียน ด้านครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การศึกษาด้านการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง เท่าเทียมและด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ และจากอดีตที่ผ่านมาพบว่าผู้ปกครองและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการบริจาคและหาทรัพยากรสนับสนุนโรงเรียนทำการประชาสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนคณะกรรมการศึกษา หรือคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีมาตั้งแต่เริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 และในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในระยะต่อมาก็ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยแต่กลับพบว่าบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวไม่ปรากฏผลในทางปฏิบัติมากนัก เนื่องจากเป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษา ส่วนอำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษา และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปรับโครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการดำเนินการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา อาจทำให้เกิดผลกระทบทางด้านการเมืองการปกครอง การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติการจัดโครงสร้างองค์การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การงบประมาณ การต่อต้านของผู้เสียอำนาจ ความพร้อมของหน่วยงานและบุคลากรใน ส่วนกลางระดับกระทรวง ความพร้อมของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา การเชื่อมโยงระหว่าง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาระงานของครูและผู้บริหาร

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการสานรอยต่อหรือต่อยอดรูปแบบการบริหารราชการความเข้มงวดที่มากเกินไปและความไม่ถือเป็นเรื่องส่วนตัวกระตุ้นให้เกิดรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมทฤษฎีใหม่ๆ ขององค์กรเหล่านี้ เน้นความสำคัญของขวัญในการทำงานและความพึงพอใจในการ ทำงานของผู้ทำงานมากขึ้น ความสำคัญในการจูงใจผู้ทำงานและการสร้างองค์กรไปสู่เป้าหมายนั้น องค์กรจึงถูกสร้างขึ้นมาสอดคล้องความต้องการของผู้ทำงาน ในการกลับกันจะส่งผลต่อให้ผลผลิตของ ผู้ปฏิบัติงานสูงขึ้น (สุนทร โคตรบรรเทา, 2551) การบริหารแบบมีส่วนร่วมมักเกิดปัญหาการขาดเทคนิคในการบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ไม่เห็นความสำคัญรวมทั้งไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหาร การขาดความสัมพันธ์กับชุมชนไม่ให้ความสำคัญ

ของการเข้ามามีส่วนร่วมทำงานโดยไม่ปรึกษาหารือ ไม่กำหนดบทบาทที่เหมาะสมแก่ผู้ที่เข้ามาร่วมสถานศึกษา ปัญหาจากคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่อาจเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ระบบบางประการของสังคมไทย เช่น ระบบ อุปถัมภ์ ระบบผู้ใหญ่ ผู้น้อย (ธีระ รุญเจริญ, 2550)

จากการศึกษางานวิจัย(Hoy & Miskel, 1978) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของ ครู อาจารย์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู อาจารย์ ซึ่งครู อาจารย์ นิยมชมชอบผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ พวกเขา ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้บริหารที่ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่ดีกว่าการตัดสินใจที่ดีจะทำให้ ประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น เนื่องจากผู้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ พวกเขาเยอม่มีความผูกพันต่อผลของการตัดสินใจที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย ความผูกพันจึงนำไปสู่ ประสิทธิภาพใน การทำงานที่สูงขึ้น ในส่วน ของกำลังใจและความพอใจในงานที่ทำเป็นสิ่งที่เกิดจากการที่พวกเขามีความรู้สึว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แต่ยังไม่ม้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เพื่อจัดทำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2) เพื่อศึกษาความเหมาะสมรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3) เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1)การศึกษาความต้องการในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จำนวน 1 ฉบับ 2)การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติดี (Best practice) ในการบริหารสถานศึกษา 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1) นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มากร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ร่างรูปแบบการ

บริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) แบบบันทึกการสนทนา
กลุ่ม 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์
การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน (ชุดเดิม) จากขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือ
ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการ
บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน โดยเลือกแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) รูปแบบการบริหารแบบมีส่ว
ร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม
และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความเที่ยงของเนื้อหา (Validity), ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation, S.D)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สามารถสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วน
ร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จำนวน 4 องค์ประกอบ และได้
ตัวบ่งชี้ จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. การมี
ส่วนร่วมในการประเมินผล 4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตารางแสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	40	16.66
ครู	200	83.33
รวม	240	100
ประเภทของสถานศึกษา		
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด	41	17.08
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา	199	82.91
รวม	240	100
ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน		
ต่ำกว่า 10 ปี	53	22.08
10-20 ปี	157	65.41
มากกว่า 20 ปี	30	12.50
รวม	240	100

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ครู จำนวน 200 คน ร้อยละ 83.33 ระดับการศึกษา ประเภทสถานศึกษาส่วนใหญ่ เป็นศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา มีที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 82.91 และมีประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่ 10-20 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 65.41

ตารางผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	D	I	PNI	ลำดับ
1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.21	0.50	มาก	4.82	0.33	มากที่สุด	4.82	4.21	0.144	1
2. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.04	0.45	มาก	4.56	0.48	มากที่สุด	4.56	4.04	0.128	2
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.13	0.49	มาก	4.49	0.46	มาก	4.49	4.13	0.062	4
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.01	0.50	มาก	4.49	0.49	มากที่สุด	4.49	4.01	0.106	3
รวม	4.12	0.50	มาก	4.60	0.43	มากที่สุด				

จากตาราง พบว่าสภาพปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.21$) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.13$) การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.04$) การดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.01$)

สภาพที่ พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) โดยเรียงลำดับเป็นรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.82$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.49$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.49$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.144$) ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.128$) ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.102$) และลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.062$)

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้บริหาร จำนวน 17 คน

3.1 ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับเป็นรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรภัทร โคตรบรรเทา (2563) การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหาร สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายฯ พบว่าความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปน้อยตามลำดับ พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการประเมินผล ด้านการดำเนินงาน ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และด้านความรับผิดชอบ

2. สภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับเป็นรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตน์ ชาติฉ้วน และ ธารินทร์ รสานนท์ (2566) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานครพบว่า 1) ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทัศนคติต่อการเป็นครู อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านนโยบายในการจัดการศึกษา ด้านทัศนคติต่อการเป็นครู และด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง

3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($PNI_{modified} = 0.144$) ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.128$) ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($PNI_{modified} = 0.102$) และลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($PNI_{modified} = 0.062$) ทั้งนี้สอดคล้องงานวิจัยทับทิม แสงอินทร์ (2559) พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความ

ผูกพันและความรู้สึกเป็น เจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบ ดำเนินการ ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ และด้านความไว้วางใจกัน ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้องค์ความรู้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ ทุกองค์ประกอบต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินงานร่วมกัน พร้อมทั้งการประเมินรูปแบบการทำงานร่วมกัน

สรุป

สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีระดับคุณภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยของความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นน้อยคือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารควรกำหนดสิ่งหรือผลตอบแทนจากผลการปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมาย ร่วมกำหนดสิ่งตอบแทนหรือผลตอบแทนที่จะบรรลุเป้าหมายและที่ประสบความสำเร็จ

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามี 4 ด้าน ที่ร่วมกันส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ดีที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ดังนั้น ผู้บริหาร ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษนำไปวิจัยไปปรับปรุง พัฒนาคุณภาพด้านการบริหารงานต่างๆในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษางานวิจัยควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในบริบทสถานศึกษาอื่น ๆ เช่น โรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

2. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

3. ควรนำรูปแบบไปพัฒนาปรับปรุงให้มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับสถานศึกษานั้น ๆ

แหล่งอ้างอิง

ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/990>

- สุพันธุ์ เชิดฉั่น และธารินทร์ รसानนท์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 11(1), 23-38.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/edj/article/view/259712>
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. ปัญญาชน.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา ฉบับปรับปรุง(พิมพ์
ครั้งที่ 4)*. ข้าวฟ่าง.
- ธีรภัทร โคตรบรรเทา. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกลุ่ม
เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 1. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 10(3), 151-161.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/245264>
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational administration: theory-research-practice* (4 th ed.).
McGraw-Hill, Inc.